

Ylitornion kunta
PL 38
95600 Ylitornio
kirjaamo@ylitornio.fi

LAUSUNTO

25.6.2015

Dnro 588/2015

Asia: Paliskuntain yhdistyksen lausunto Reväsvaaran tuulivoima-alueen osayleiskaavasta

Viite: Lausuntopyyntönnä 4.6.2015

REVÄSVAARAN TUULIPUISTON OSAYLEISKAAVA

Kaavaluonnosvaihe

UPM Kymmene Oyj suunnittelee tuulipuistoa Reväsvaaran alueelle Ylitornion kunnassa. Suunnitelma on rakentaa alueelle 10–15 voimalaa. YVA-menettelyssä on tarkasteltu vaihtoehdot, joissa VE 1:ssä korkeintaan 15 voimalaa ja VE 2:ssa korkeintaan 10 voimalaa rakennetaan. Lisäksi tarkasteltiin vaihtoehto, jossa tuulivoimaloita ei rakenneta (VE 0). Sähkönsiirtoreittejä tarkasteltiin neljä eriä (VE-A, VE-B, VE-C ja VE-D). Kaikki voimajohtovaihtoehdot voidaan toteuttaa ilmajohdoilla tai maakaapeleina ja ne liittyisivät hankealueen lounaisosassa kulkevaan Tornionlaakson Sähkö Oy:n 110 kV:n voimalinjaan. Tuulipuistoon rakennettaisiin myös sähköasema, johon yksittäiset voimalat liitettäisiin maakaapeleiden avulla.

Tuulipuiston ja sähkönsiirron vaihtoehdot sijoittuvat Lohijärven paliskunnan alueelle. Lohijärven paliskunnan suurin sallittu eloporumäärä oli 1 400 ja poronmistajia oli 54 poronhoitovuonna 2013–2014.

Poronhoidon huomioiminen kaavoituksessa ja maankäyttöhankkeissa

Poronhoitolaissa (PHL 848/1990, 3§) säädetään poronhoidolle vapaa laidunnusoikeus maan omistustai hallintaoikeudesta riippumatta. Lain 53 § velvoittaa viranomaisen neuvottelemaan asianosaisen paliskunnan kanssa valtion maita koskevien hankkeiden yhteydessä, mikäli ne vaikuttavat olennaisesti poronhoidon harjoittamiseen. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) osana maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 132/1999) mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää turvaavat myös poronhoidon alueidenkäyttöllisiä edellytyksiä. Alueella voimassa olevassa Länsi-Lapin maakuntakaavassa olevan suunnittelumääräyksen mukaan ”Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäyttölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vai-

kuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet. Valtion maiden osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan kanssa.”

Kaavan vaikutukset poronhoitoon

Poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia on Reväsvaaran YVA-menettelyssä selvitetty kattavasti erilaisin menetelmin. Hankkeeseen liittyvät ensimmäiset poronhoitolain 53 §:n kaltaiset neuvottelut järjestettiin 14.8.2014. Toinen neuvottelu järjestettiin 19.5.2015. Yhtiön ja paliskunnan väliset neuvottelut vaikutusten seurannasta ja haittojen korvaamisesta on saatu hyvin alulle. Kaavaselostusluonnoksessa käsitellään alustavasti porotalouteen kohdistuvia vaikutuksia (s.42–43). Osion on määrä täydentyä kaavaehdotusvaiheessa, kun erillinen porotalousselvitys valmistuu. Erillisraportti viimeistellään kesän 2015 aikana ja siinä tullaan hyödyntämään GPS-seurantatietoa. Seurantatietoa on paliskunnan omista pannoista useamman vuoden ajalta ja lisäksi tuulivoimayhtiö on hankkinut kymmenen lisäpantaa seurannan tehostamiseksi ja kohdentamiseksi. Kohdennetut GPS-pantaseurannat on aloitettu syksyllä 2014.

Tuulipuistohankkeen vaikutukset paliskunnan poronhoidon kannalta eivät koostu pelkästään suorasta laidunalan menetyksestä, vaan todennäköisesti vielä merkittävämpi vaikutus tulee olemaan porojen vakiintuneen kulkureitin muuttuminen ja tällä hetkellä rauhallisen alueen häiriintyminen. Se, miten porot tulevat jatkossa kulkemaan, ja sopeutuvatko ne voimaloista aiheutuvaan häiriöön, jää nähtäväksi jos hanke etenee.

Reväsvaara ja Kiimavaara ovat paliskunnalle tärkeitä syysajan laitumia ja rykimäaluetta. Syksyllä porot hakeutuvat alueelle ja siellä laiduntaa 450–500 poroa. Hankealueen eteläreunalla on siirtoaita, johon poroja kootaan erotuksia varten. Porojen kuljetusreitti Portimojärven eteläpuolella olevalle erotusaidalle menee suunnitellun tuulipuiston kahden päätien välistä ja keskeltä Reväsvaaraa. Reitti on vakiintunut, koska vaarat (Reväs-, Kiima-, Ainio-, Eho-, Simo- ja Viisavaarat) muodostavat poroille luontaisen kulkureitin. Syyserotusten (yleensä syyskuun loppupuolella/lokakuussa) jälkeen porot kulkevat luontaisesti takaisin vaara-alueille. Reväsvaaran eteläpuolella on peltoja, joille porot todennäköisesti hakeutuvat enemmän, jos tuulipuisto rakennetaan. Tästä mitä todennäköisimmin aiheutuu ristiriitoja viljelijän kanssa.

Hankeesta aiheutuu siten sekä suoria laidunten menetyksiä, että mahdollisesti luontaisen kulkureitin rikkoutuminen. Porojen laidunkierron sekoittaminen voi ohjata poroja ei-toivotuille alueille, kuten pelloille tai asumusten pihoille ja aiheuttaa ristiriitoja muiden maankäyttäjien kanssa. Vaarojen alue on tällä hetkellä rauhallinen, siellä ei ole asutusta, eikä juurikaan teitä. Lohijärven paliskunta on pinta-alaltaan suhteellisen pieni ja siellä on tuulipuistohankkeen lisäksi muutakin maankäyttöä, mikä on kaivantanut valmiiksi poronhoidon harjoittamisen mahdollisuuksia. Mikäli porot välttävät tuulipuiston alueita häiriön (rakentaminen, voimaloiden liike, ääni, välke) vuoksi tai niitä ei voida muusta syystä enää käyttää poronhoitotöissä, aiheutuu laajemmille alueille ulottuvia välillisiä laidunmenetyksiä. Jos porot siirtyvät rauhattomaksi muodostuneelta alueelta pois, aiheutuu tästä epätasaista laidunten kulu-

mista muissa osissa paliskuntaa. Työmäärän lisääntyminen ja toiminnan uudelleensuunnittelu sekä mahdollisesti poronhoidon rakenteiden siirtäminen aiheuttavat kustannuksia elinkeinolle.

Paliskuntakohtaisuus on aina tuulipuistohankkeissa otettava huomioon ja on muistettava, että toiminta voi myös aiheuttaa vaikutuksia, joita ei osata ennakoita. Nämäkin vaikutukset tulee niiden ilmetessä pyrkiä lieventämään ja korvata. Reväsvaaran hankkeen kohdalla on toteutuvia vaikutuksia ja haittoja varten sovittu perustettavan vuosittain kokoontuva vaikutusten seuranta- ja arviointiryhmä. Todennettujen vaikutusten ja haittojen mukaan neuvotellaan paliskunnalle tulevista korvauksista. On ensiarvoisen tärkeää varmistaa yhtiön ja paliskunnan välinen yhteydenpito YVA-menettelyn päätyttyäkin.

Yksityiskohtaisemmat huomiot

Kaavassa porotalouden toimintaedellytykset pyritään turvaamaan kaavamääräyksellä: *"Alueen suunnittelussa on turvattava porotalouden toiminta- ja kehittämisedellytykset"*. Kaavamääräystä on syytä avata kaavaselostuksessa, jotta ymmärretään mitä toiminta- ja kehittämisedellytysten turvaaminen tässä tapauksessa tuulivoimayhtiöltä edellyttää. Toimintaedellytysten turvaaminen tarkoittaa käytännössä yhtiön ja paliskunnan välisen yhteistyön jatkamista, vaikutusten seuranta ja laidunalan menetyksen sekä muiden haittojen korvaamista paliskunnalle täysimääräisesti.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

sh/ao